

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

СИНЕРГЕТИКА І ТВОРЧІСТЬ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ

СИНЕРГЕТИКА І ТВОРЧІСТЬ

За редакцією
В. Г. КРЕМЕНЯ

КИЇВ
2014

УДК 140.8+159.954.4
ББК 87.251.2+88.4
С38

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту обдарованої дитини НАПН України
(протокол № 3 від 26.03.2014 р.)*

Рецензенти: *М. І. Бойченко*, доктор філософських наук, професор;
В. Л. Осецький, доктор економічних наук, професор; *В. В. Рибалка*, доктор
психологічних наук, професор

Авторський колектив: *В. Г. Кремень*, доктор філософських наук,
професор, академік Національної академії наук України, академік Націо-
нальної академії педагогічних наук України - вступне слово, розділ 1;
В. В. Ільїн, доктор філософських наук, професор - розділ 2; *Ф. П. Власен-
ко*, кандидат філософських наук - розділ 3; *М. В. Ілляхова*, кандидат
філософських наук - розділ 4; *А. А. Ільїна*, доктор філософських наук,
доцент - розділ 5; *Г. В. Ільїна*, кандидат філософських наук - розділ 6;
М. В. Ліпін, кандидат філософських наук, доцент - розділ 7; *О. В. Твер-
довська*, кандидат філософських наук - розділ 8; *Л. І. Ткаченко*, кандидат
педагогічних наук - розділ 9; *В. В. Шамрай*, кандидат філософських
наук, старший науковий співробітник - розділ 10; *О. О. Шморгун*, канди-
дат філософських наук, доцент - розділ 11

Відповідальна за випуск - О. В. Твердовська

С38 Синергетика і творчість : монографія / За ред. В. Г. Кременя. - К. :
Інститут обдарованої дитини, 2014. - 314 с.

ISBN 978-966-2633-31-3

У монографії проаналізовано творчий процес як відкриту, динамічну, коге-
рентну систему, що має здатність до саморозвитку. Творчість можна подати не
лише як цілісну, а й складну (комплексну) систему, що здатна переходити від
хаосу множини ідей до впорядкованості творчого здійснення. Саме в контексті
наповнення новим змістом поняття хаосу, як деякої надскладної впорядкованос-
ті, що існує неявно, потенційно і може реалізуватися у багатоманітні впорядко-
ваних структур, виявляється методологічна значущість синергетики.

Монографія орієнтована на фахівців у галузі філософії, педагогіки, психоло-
гії, всіх, хто цікавиться проблемами синергетичного мислення як умовою твор-
чості в парадигмі людиноцентризму.

ISBN 978-966-2633-31-3

**УДК140.8+159.954.4
ББК 87.251.2+88.4**

© Кремень В. Г., Ільїн В. В., Власенко Ф. П. та ін., 2014
© Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014

ЗМІСТ

Вступне слово	6
Розділ 1. ЦІННІСНІ СМИСЛИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СИНЕРГІЇ ПІЗНАННЯ.....	10
1.1. Синергетична модель розвитку освіти	11
1.2. Освіта в епонтанності розвитку сучасної цивілізації	22
<i>Література</i>	30
Розділ 2. ПЕРСПЕКТИВИ ТВОРЧОСТІ В СПОНТАННОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	33
2.1. Самоорганізація: контекст міждисциплінарного підходу.....	33
2.2. Освітній процес у вимірах синергетичного аналізу.....	46
<i>Література</i>	61
Розділ 3. КРЕАТИВНА ОСОБИСТІТЬ В НЕЛІНІЙНОСТІ СУЧАСНОГО СВІТУ.....	65
3.1. Синергія традицій та новацій в соціалізації індивіда	65
3.2. Нелінійне мислення як основа творчості.....	76
3.3. Особистість в параметрах цінностей інформаційного суспільства	82
<i>Література</i>	90
Розділ 4. СИНЕРГІЯ ТВОРЧОСТІ В ОБРАЗАХ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ	92
4.1. Χρόνος, αἰών, καιρός значення темпоральних образів.....	93
4.2. Кайродинаміка творчого процесу	102
4.3. Темпоралізація творчості: становлення бажаного майбутнього... ..	108
<i>Література</i>	114

Розділ 5. КОГНІТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МИСЛЕННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	118
5.1. Особливості мислення в контекстах освітньої діяльності.....	119
5.2. Дилема діалогу та софійності в освітньому процесі.....	130
<i>Література</i>	147
Розділ 6. ТВОРЧИСТЬ: СИНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІР	151
6.1. «Менеджмент творчості» у процесі становлення креативного суспільства.....	151
6.2. Антропологічні виміри управління в дослідженні творчих процесів	157
<i>Література</i>	164
Розділ 7. КРЕАТИВНІ ВИМІРИ «ПОРЯДКУ» І «ХАОСУ» В ПАРАМЕТРАХ КУЛЬТУРИ	167
7.1. Можливості творчості у складному світі	168
7.2. Перспективи самовизначення людини в ситуаціях невизначеності	183
<i>Література</i>	193
Розділ 8. ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС ЯК ДИСИПАТИВНА СИСТЕМА	195
8.1. Синергетична детермінованість творчого мислення.....	196
8.2. Творча сутність людини в процесі соціокультурної діяльності	206
8.3. Катарсис як результат самоздійснення людини.....	213
<i>Література</i>	222
Розділ 9. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ І ТВОРЧИСТЬ: КОНТЕКСТ СИНЕРГЕТИКИ	225
9.1. Іntenції творчості у суспільстві знань.....	226
9.2. Креативність і творчість: сучасний контент	231
9.3. Синергетичний підхід до розвитку особистості: праксеологія творчості	241
<i>Література</i>	246
Розділ 10. КРЕАТИВНІСТЬ ОСВІТИ КРІЗЬ ПРИЗМУ СИНЕРГЕТИКИ	251
10.1. Освітній проєкт як основа креативності	255

10.2 Педагогіка як практично-дієва свідомість.....	266
<i>Література</i>	279
Розділ 11. ТЕОРІЯ ТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ:	
СОЦІОЛОГІЧНО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД	281
11.1. Теорія самоорганізації як методологія пізнання системних характеристик творчого процесу.....	283
11.2. Системно-психологічне бачення креативності	288
11.3. Психологічні напрями під кутом зору синергетичного бачення: автономність чи взаємодія?.....	295
11.4. Психологічно-світоглядний синтез у розумінні природи творчості та обдарованості.....	297
<i>Література</i>	309
Висновки	312